

Readymade și tehnici componistice contemporane

VLAD HÎRLAV-MAISTOROVICI

**Readymade
și tehnici componistice contemporane**

Editura Universității Naționale de Muzică București
2021

Redactor: Gabriela Bejan
Tehnoredactor: Andreea Mitu
Copertă: Gabriela Bejan
Foto copertă: fragmente din partituri ale autorului

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

HÎRLAV MAISTOROVICI, VLAD

Readymade și tehnici componistice contemporane /

Vlad Hîrlav-Maistorovici. - București : Editura Universității Naționale de Muzică București, 2021

Conține bibliografie

ISMN 979-0-707661-22-2

ISBN 978-606-659-128-7

78

© 2021 Vlad Hîrlav-Maistorovici. Toate drepturile rezervate.
Responsabilitatea privind conținutul materialului inclus în acest volum revine exclusiv autorului.

Editura Universității Naționale de Muzică București, 2021
Strada Știrbei Vodă 33
010102 București, România

CUPRINS

CUVÂNT ÎNAINTE	7
CAPITOLUL 1	
DEFINIȚII	9
Atitudine creativă: fenomenul readymade	
în artă și cultură	12
Alte noțiuni relevante	14
CAPITOLUL 2	
READYMADE ÎN MUZICĂ	17
Readymade <i>avant la lettre</i>	19
Readymade în lucrări reprezentative	
ale secolului XXI	24
Magnus Lindberg: <i>Chorale</i> (2001-2002)	24
Dan Dediu: <i>Münchhausen</i> (2002).....	29
Mark-Anthony Turnage: <i>Scorched</i>	
după John Scofield (2004)	36
Flashback: Helmut Lachenmann	
și muzica concretă instrumentală.....	43
Jörg Widmann: <i>Jagdquartett</i> (2005)	
și <i>Con Brio</i> (2008)	47
John Adams: <i>Absolute Jest</i> (2012).....	51
Recompoziția: <i>Recomposed by Max Richter:</i>	
<i>Vivaldi The Four Seasons</i> (2012)	56
O teorie	62

CAPITOLUL 3

READYMADE ÎN MUZICA MEA	67
<i>Codex Caioni și Concert transilvan.</i>	
Rapsodie skeuomorfică	68
<i>Codex Caioni</i> în conștiința muzicală contemporană.....	69
Rapsodia română pentru orchestră:	
autenticitate vs <i>fusion</i>	71
Skeuomorfism	73
Analiză.....	74
Skeuomorfism vs <i>flat design</i>	83
<i>Skin: Concert transilvan</i>	85
R.E:MIX (sau <i>Vis cu vampiri</i>)	90
<i>De-a lungul</i>	91
<i>Lipsum</i>	93
<i>Dracula</i>	94
<i>Loops</i>	95
Alte materiale readymade.....	101
Aspecte metrice, ritmice și armonice.....	103
Observații.....	107
QUEENClassics by Vlad Maistorovici	109
<i>Polifonii ploieștene</i>	112
<i>Transported Melodies</i>	114
<i>Icarus Torso</i>	117
<i>O simfonie de lockdown</i>	121
CONCLUZII	124
BIBLIOGRAFIE	131

CUVÂNT ÎNAINTE

Volumul de față conține rezultate ale efortului de cercetare și creație depus în timpul studiilor doctorale. La acestea sunt adăugate comentarii pe marginea unei selecții de lucrări proprii compuse după conferirea titlului de doctor în muzică, care sunt tributare principiului *readymade*. Îi mulțumesc în primul rând îndrumătorului meu, prof. univ. dr. dr. h.c. Dan Dediu, care mi-a recomandat să studiez acest fenomen, sprijinindu-mă cu generozitate în toate etapele doctoratului. Volumul de față nu ar fi fost posibil fără susținerea familiei prin toate momentele studiilor, redactării și nu numai, în special a soției mele, Diana, și a părinților mei, Sanda și Constantin. Le mulțumesc, de asemenea, prietenilor muzicieni, colaboratori și parteneri, alături de care am realizat proiectele muzicale comentate în volum.

DEFINIȚII

MARCEL DUCHAMP:
 READYMADE-URI ȘI ARGUMENT

Termenul *readymade*¹ a fost folosit pentru prima dată de Marcel Duchamp (1887-1968) pentru a descrie lucrări realizate din obiecte de fabrică, concepute în semn de protest față de ceea ce el numea „artă pentru retină”. Cele mai timpurii piese din această categorie sunt *Bicycle Wheel* din 1913, o roată montată pe un scaun de lemn, și *In Advance of the Broken Arm* din 1915, o lopată de dezșăpezire inscripționată cu acest titlu. În 1917, Duchamp a creat o lucrare care avea să devină unul dintre cele mai cunoscute gesturi ale artei moderne: *Fountain* (Fântâna). Readymade-urile de mai târziu au fost mai elaborate și numite de către Duchamp *readymade asistat* sau *readymade modificat*.

Dintre lucrările care au evidențiat în mod radical acest procedeu, cele mai faimoase sunt *Fântâna* și *L.H.O.O.Q.* (1919).

¹ Deși termenul este un neologism împrumutat din limba engleză (ready-made = gata făcut, conform unei traduceri literale), am optat pentru ortografia simplă a acestuia, fără scriere cursivă sau ghilimele.

Fântâna nu este altceva decât un pisoar așezat în poziție orizontală, purtând inscripția „R. Mutt 1917”. Astfel, un produs de serie, absolut neutru, își schimbă valențele și devine obiect de artă prin schimbarea perspectivei privitorului (deopotrivă optică și conceptuală).

L.H.O.O.Q. este o parodie pentru *Mona Lisa* lui Leonardo da Vinci realizată prin „împodobirea” unei reproduceri ieftine a celebrului tablou cu mustață și cioc și cu inscripția titlului (un joc fonetic) în partea de jos a imaginii. Iconoclasmul gestului este discutabil datorită faptului că nu este vorba de original, ci de o reproducere. Lucrarea însă ilustrează procedeul denumit de Duchamp *readymade* modificat sau *readymade* asistat, adică alterarea produsului de serie pentru a exprima mesajul artistului.

La început, *readymade*-urile lui Duchamp au fost respinse de juriu sau nici nu au fost observate în galerii. În timp, însă, procedeul a prilejuit din ce în ce mai multe dezbateri, fiind azi considerat unul dintre inovațiile ce au schimbat cursul istoriei artei. Prin prezentarea obiectelor de serie în galerii, expoziții, pentru a fi receptate de public și critici ca obiecte de artă, Duchamp a pus în discuție multe convenții care păreau de neatacat până la acel moment.

Pentru aceste piese, Duchamp a ales în mod deliberat obiecte normale, funcționale, chiar banale. Potrivit artistului, alegerea o făcea „bazându-se pe o reacție de indiferență vizuală, cu în același timp o totală absență de bun sau prost gust...”². Teoria din spatele acestor piese a fost explicată într-un editorial publicat în 1917:

² „[B]ased on a reaction of visual indifference, with at the same time a total absence of good or bad taste...”. Marcel Duchamp, citat în William Chapin Seitz, Roger Shattuck, *Art of Assemblage A Symposium, October 19, 1961*, The Museum of Modern Art, New York, 1967 (vezi și articolul „Readymade”